

Hervormde Grote Kerk, Enschede

Gebedshuizenpad

Deze fietstocht bestaat uit twee routes, een Noord-route en een Zuid-route. Elke route heeft een lengte van ca. 30 km. Beide lussen kunnen ook als een grote route worden gefietst. De grote route is ca. 52 km. De route voert u langs gebedshuizen van uiteenlopende aard: van een moskee tot een kapel van de Zevende Dagsadventisten. Begin- en eindpunt zijn bij de VVV Enschede, Stationsplein 1a.

A Hervormde Grote Kerk, Oude Markt

De van oorsprong rooms-katholieke Grote Kerk op de Oude Markt is het oudste gebouw van de stad Enschede. Vermoedelijk staat sinds ongeveer 800 een kerk op deze plek. De eerste kerk was uit hout opgetrokken. Rond het jaar 1000 werd het houten kerkje vervangen door een kerk met dikke muren uit ijzeroerbrokken en zwerfkeien. Rond 1200 werd er een stenen schip in de Romaanse stijl gebouwd, die rond 1480 met een Gotisch schip aan de zuidzijde werd uitgebreid. Na nog verschillende verbouwingen werd het gebouw in 1862 grotendeels verwoest door de stadsbrand die een groot deel van de Enschedese binnenstad in de as legde. De muren die gespaard bleven, vormden de basis van de huidige kerk en toren. In 1892 werd het huidige Van Damorgel geplaatst, met zijn 2539 pijpen is dit het grootste Van Damorgel, dat er gebouwd is. In 2005 is de kapconstructie en de binnenzijde van de kerk gerenoveerd,

Praktische informatie

Afkortingen:

RA= rechtsaf

LA= linksaf

RD= rechtdoor

VRW= voorrangsweg

Achter deze aanwijzingen staat waar nodig extra informatie.

Routebeschrijving

Noord-route:

1. **Vanuit de VVV, Stationsplein 1a, RA.**
2. **1e weg RA, Korte Hengelosestraat.**
3. **1e weg LA, Marktstraat.**
4. **Einde weg, Oude Markt. **A B****

5. *Oude Markt terug en LA, Marktstraat.*
6. *Op 2 kruisingen RD, Brammelerstraat.*
7. *1e weg LA, Hoedemakersplein.*
8. *RD op rotonde, Haaksbergerstraat. C*
9. *Na de kerk 1e weg RA, Blekerstraat.*
10. *Weg volgen en 50 m na de 1e straat rechts (Nieuwstraat) RA fietspad op.*
11. *Einde fietspad RD, Tweede Emmastraat.*
12. *Let op: VRW (Pathmossingel) oversteken.*
13. *Tweede Emmastraat RD vervolgen. D*
14. *Bij Gereformeerde Maranatha kerk LA, Dennenweg.*
15. *Op kruising RD, Dennenweg.*

nadat de buitenzijde en het orgel enige jaren daarvoor reeds gerestaureerd waren.

B Rooms-katholieke St. Jacobuskerk

Na vanaf 1597 eerst in het geheim en vanaf 1665 in een kerkhuis te zijn samengekomen, mochten de katholieken op deze plaats in 1842 een kerk bouwen. Deze werd bij de stadsbrand volledig verwoest en werd vervangen door de neogotische kerk van 1864, die op haar beurt weer plaats maakte voor de huidige kerk van 1933, een gezamenlijk ontwerp van de architecten Johan Sluijmer uit Enschede en Hendrik Willem Valk uit Den Bosch. Beiden hadden voor hun ontwerp de vroegchristelijke kerken met het altaar voor iedereen zichtbaar midden in de ruimte bestudeerd en Valk liet zich daarnaast inspireren door de oude abdijkerken met hun dikke, zware muren en weinige, kleine ramen. Die kerken waren donker in het middenschip en de zijbeuken, wat Valks opvatting ondersteunde dat op de plaats van het altaar het meeste licht diende te vallen. Er ontstond een kerk van allure waarbij de architecten - ondanks de crisisjaren - hoge eisen stelden aan het gebruikte materiaal. Het bouwwerk kent een rijke variatie aan origineel met elkaar verbonden stijlen. Vanwege de koepels en de bijzondere lichtinval zou de kerk 'neo-byzantijns' genoemd kunnen worden. Ook de aankleding van de kerk is heel bijzonder, doordat men een groep jonge kunstenaars - voorstanders van een meer expressieve kerkelijke kunst - zoals Charles Eyck, Joep Nicolas en Mari Andriessen, de opdracht gaf de kerk te decoreren.

C Gereformeerde Kerk Enschede Zuid

De Gereformeerde Kerken van Nederland zijn in 1892 ontstaan uit de Christelijk Gereformeerde Kerk en de Nederduits Gereformeerde Kerk. Pas sinds 1900 wordt gesproken van de Gereformeerde Kerk Enschede. Op dat moment waren er twee kerkgebouwen. In 1908 bleken deze locaties al te klein. Daarom werd toen opdracht gegeven tot de bouw van een nieuwe kerk: de Gereformeerde Kerk Enschede-Zuid. Deze werd in 1910 in gebruik genomen.

D Moskee

De Islamitische Vereniging Enschede en Omgeving (IVEO), ook bekend als "Allah's huis voor moslims, bestaat al sinds begin jaren tachtig. De nieuwe moskee is medio 2004 opgeleverd. De kleuren en de vormgeving van de nieuwe moskee zijn vergelijkbaar met de traditionele west mediterrane moskeeën. Deze

moskeeën worden getypeerd door de vierkante minaret. Bij binnenkomst treft u een besloten hal, waar de moslims bidden, een nis in de qibla-muur die de richting naar Mekka aangeeft en een preekstoel. Het gebouw bevat geen beelden of figuratieve kunst. Dit is een uiting van het geloof van de moslim in de eenheid van God. De versieringen die er zijn, dienen slechts ter verfraaiing en nooit ter lering. De moskee kent een bescheiden variëteit aan activiteitenaanbod, zoals een gebedsruimte, een boekenwinkel, arabische lessen/cursussen, voorlichtingavonden (voor zowel moslims als niet moslims), cursussen (op zowel computergebied als bijvoorbeeld de Nederlandse taal) en godsdienstlessen.

E Zevende Dags Adventisten Adventskapel Philadelphia

Tussen 1910 en 1914 werd in Enschede de "Vereniging voor Vrijzinnig Hervormden" opgericht. Deze vereniging stichtte in 1921 o.a. de Philadelphia kerk. Philadelphia betekent broederlijke. Nadat de vereniging was opgegaan in de Hervormde Gemeente Enschede kwam de kerk leeg te staan. In 1975 betrokken de Zevende Dags Adventisten de Adventskapel Philadelphia. Zij beschouwen de zaterdag als de dag des Heren en komen voor bijbelstudie en een eredienst bijeen. Deze kerkgenootschap werd in 1863 in Amerika gesticht door de volgelingen van de evangelist William Miller. De kleine gemeente in Enschede is een streekgemeente, waarvan de leden over heel Twente verspreid wonen.

F Rooms-Katholieke Kerk St. Jan-parochie

Tussen 1914 en 1922 bouwde de woningbouwvereniging De Volkswoning 974 woningen, in het gebied dat 't Pathmos genoemd werd. Mede naar aanleiding van deze nieuwbouw besloot de aartsbisschop van Utrecht dat er nog een kerk in Enschede bij moest komen. Op 14 oktober 1920 werd de eerste steen gelegd en op 20 september 1921 werd de kerk, de St. Jan (Heilige Joannes), ingewijd. Gezien haar ligging werd de St. Jan-parochie een echte arbeidersparochie. In de jaren '60 was de kerk dusdanig in verval geraakt dat restauratie uitgesloten was. Pastoor Becker startte een actie om een nieuwe kerk te bouwen. De inwijding van de nieuwe St. Jan vond in 1968 plaats.

G NH Vredeskerk

De Vredeskerk, die op 11 april 1954 werd ingewijd, was de eerste kerk na de oorlog die met een toren werd gebouwd. Bovendien is zij de eerste protestantse kerk met een gobelin in

16. *Einde weg LA, B.W. ter Kuilestraat.* **E**
17. *VRW Haaksbergerstraat oversteeken.*
18. *LA vervolgen, Haaksbergerstraat.* **F**
19. *Na kerk 1e weg (dus 30 m. vóór stoplicht) RA, Zuiderstraat.*
20. *Einde weg RA, Burg. Van Veenlaan.*
21. *Bij stoplichten LA, Wethouder Beverstraat.*
22. *Bij stoplichten RD, Zuiderval oversteeken.*
23. *Bij stoplichten RD, Kuipersdijk oversteeken.*
24. *4e weg LA, Dr. Johan Wagenaarstraat.* **G**

25. *Na NH Vredeskerk RA, Hogelandsingel.* **H**
26. *Na de kerk direct RA, Heutinkstraat.*
27. *1e weg LA, Tege-
lerweg volgen.*
28. *4e weg LA, Van
der Waalslaan.* **I**
29. *Na de kerk direct
RA, Hofstedeweg.*
30. *Let op: einde VRW
(Zuid Esmarker-
rondweg) overste-
ken en direct LA
fietspad op.*
31. *Bij stoplichten
VRW (Gronau-
sestraat) overste-
ken.*
32. *RD, Noord Es-
markerrondweg
volgen.* **J**
33. *Vanaf begraaf-
plaats terug en 1e
weg LA, Sleutel-
weg.*
34. *Rotonde RD over-
steken en Sleutel-
weg vervolgen.
Sleutelweg wordt
Louis Bothaweg.*
35. *Einde weg RA,
Slankweg.*
36. *Einde weg RA en
direct LA de VRW
(Gronausestraat)
oversteken.*
37. *LA weg vervolgen,
parallelweg Gro-
nausestraat.* **K**
38. *Na klooster 1e
weg RA, Esmarke-
laan.*

het liturgische centrum. Boven de ingang is het bevrijdingsraam aangebracht. De eerste ideeën voor het bouwen van de kerk ontstonden in 1944, toen het einde van de Tweede Wereldoorlog in zicht kwam. Vandaar ook de naam Vredeskerk. De kerk is geplaatst op het voormalige Erve Varvik, waar na de grote stadsbrand van 1862 de kerkdiensten werden gehouden die tot dan in de Grote Kerk op de Oude Markt gehouden werden.

H Rooms-Katholieke Heilig Hart kerk

Al in 1929 kreeg de kapelaan van de St. Jacobusparochie opdracht een begin te maken met het stichten van een vijfde parochie in Enschede. Een jaar later werd besloten tot oprichting van de parochie 'Heilig Hart van Jezus'. Er werd een noodkerk gebouwd aan de Hogelandsingel, die in september van dat jaar klaar was. Pas in 1953 kon het ideaal van een Ariëns-gedenkerk verwezenlijkt worden en in 1954 was de kerk klaar.

I Apostolisch Genootschap

Het Apostolisch Genootschap bestaat in Enschede sinds het jaar 1895, toen vanuit Friesland en Noord-Holland een aantal apostolische gezinnen naar Enschede kwamen. In eerste instantie ontmoetten zij elkaar in de woonkamer van een van de gezinnen. Na de officiële stichting van de Hersteld Apostolische Gemeente in 1897 groeide het aantal leden en in 1904 kregen zij hun eerste eigen gebouw aan de Lipperkerkstraat. In 1951 vond een afsplitsing plaats, waarbij ook het gebouw aan de Lipperkerkstraat opgegeven moest worden. Vanaf 1951 tot 1959 werd gebruik gemaakt van het gebouw Tivoli aan de Oldenzaalsestraat. Hierin was ook de gemeenschap van het Apostolisch Genootschap gevestigd. Op 21 augustus 1959 werd deze nieuwe Plaats van Samenkomst aan de Van der Waalslaan in gebruik genomen. Een belangrijk kenmerk van het Apostolisch Genootschap is zelfwerkzaamheid. Dit komt ondermeer tot uiting in de wijze, waarop men met het aanwezige gebouwenbezit omgaat. Zo is het orgel in dit gebouw grotendeels in eigen beheer gebouwd en geplaatst.

J Oosterbegrafplaats

Deze begraafplaats is geopend in 1899. Het is een Rijksmonument waar weer nieuwe graven uitgegeven worden. Het is een bijzonder mooi gerenoveerd park. De ontwerper is H.F. Hertogh Heys van Zouteveen uit Amersfoort. Het hoofdgebouw en de twee dienstgebouwen werden in 1929 opgetrokken in de stijl van de Amsterdamse School.

K Bernadettekerk en Dolphia klooster

De Bernadettekerk werd in 1934 ingewijd. De wijk het Dolphia groeide in die tijd gestaag, waardoor er vraag ontstond naar een eigen parochie tussen Enschede en Glanerbrug. In het eerste jaar hielden de pastoor en de kapelaan van Glanerbrug zich bezig met de zielzorg van de Dolphianen, maar zodra de Minderbroeders Kapucijnen interesse in de omgeving toonden was een betere oplossing gevonden. De Kapucijnen kochten de grond en de gebouwen in juni 1935 en in augustus trokken de eerste paters en broeders in. In 1937 werd het nieuwgebouwde klooster in gebruik genomen. Na de oorlog liepen de aantallen broeders terug, in 1971 werd het klooster gesloten en verkocht aan firma Van Heek. De Bernadettekerk bleef tot eind 1992 in gebruik. Nu is er een fotograaf gevestigd.

L Rooms-Katholieke Onze Lieve Vrouwe van de Heilige Rozenkrans kerk

Kapelaan A.F. Meijer richtte rond 1900 in Glanerbrug een nieuwe parochie op. Hij zamelde geld in om een kerk te bouwen. Architect Alfred Tepe ontwierp het gebouw in neogotische stijl. Aannemers Ticheler en Lemmink uit Enschede hebben de bouw aangenomen voor fl. 21.000 (€ 9.375). Op 4 augustus 1902 werd de eerste steen geplaatst. Ruim een jaar na de start van de bouw was het kerkgebouw klaar. Op 12 mei 1903 wordt de kerk ingezegend door deken Thijert.

M Nederlands Hervormde Kerk Glanerbrug

Al in 1893 schonk Hermannus Schipholt de Vereeniging voor Evangelisatie een perceel heide van 35 hectare. Op dit perceel verrees rond die tijd een noodkerkje die plaats bood aan ca. 100 personen. Dit noodkerkje werd op 24 mei 1906 vervangen door een riante kerk met 500 zitplaatsen. Het orgel werd in 1964 geheel vernieuwd met bijdragen van de bevolking. In 2006 vierde de Nederlands Hervormde Kerk in Glanerbrug haar 100-jarig jubileum.

N Syrisch-Orthodox Klooster St. Ephrem der Syriër

De Syrisch-Orthodoxe Kerk heeft zijn oorsprong in de kerk van Antiochië, de eerste grote christelijke gemeenschap buiten Palestina. Antiochië, het huidige Antakya in Zuid-Turkije, is één van de grootste christelijke centra geweest. De taal binnen de Syrisch-Orthodoxe gemeenschap is het Syrisch/Arameens. Dit is tevens één van de oudste talen ter wereld. Sinds 1960 zijn er duizenden Syrisch-Orthodoxen geëmigreerd naar West-

39. *Let op: 1e weg LA, Ekersdijk.*
40. *Na sportvelden aan linkerkant RD en Heidevlinder oversteken, Ekersdijk vervolgen.*
41. *Ekersdijk helemaal uitrijden.*
42. *Einde weg RA.*
43. *1e weg LA, Schipholtstraat.*
44. *Einde weg LA, Tolstraat.*
45. *Bij stoplicht RD, Kerkstraat. **L***
46. *Fiets terug naar stoplicht en ga LA, Gronausestraat. **M***
47. *Weg vervolgen over de Duitse grens.*
48. *Let op: bij wit huis nr. 301 LA oversteken, Schwarzenbergstrasse.*
49. *RD, spoorlijn over en Schwarzenbergstrasse vervolgen.*
50. *Let op: na 1,3 km, tussen akker en bungalow, LA, vrij fietspad, wordt weg.*
51. *Einde Hogevelweg LA, Glanerbeekweg (asfaltweg).*
52. *Einde weg LA vóór VRW, fietspad. **N***
53. *Na klooster in Glanerbrug 1e weg RA, Vosbultweg.*

54. *RD, Glanerveldweg (stenig).*
55. *Op 4-sprong RA, Lonnekerweg.*
56. *1e weg LA, Slaghekkeweg.*
57. *1e bospad RA, Telgendijk. Aan einde bospad recht voor u ziet u Landgoed Hoge Boekel.*
58. *Einde Telgendijk LA, Hoge Boekelerweg.*
59. *1e weg RA, Floraparkstraat.*
60. *1e weg RA, Kleine Linderesweg.*
61. *Einde weg RA, Stokhorstlaan wordt Wallenbeekweg.*
62. *Bij huisnummer 20 LA, Viekerveldweg (zandweg).*
63. *Einde zandweg LA, Rooskerweg.*
64. *Let op: VRW oversteken!*
65. *IJzerhaarweg RD vervolgen.*
66. *1e weg RA, Elzenkampweg.*
67. *Bij molen LA, Lonnekermolenweg.*
68. *Let op: VRW (Olzenzaalsestraat) oversteken en LA fietspad op.*
69. *1e weg RA, Dorpsstraat. ◻*

Europa. Sinds 1981 is het klooster in Glane in het bezit van de Syrisch-Orthodoxe gemeenschap, en in 1984 werd het klooster ingewijd door de patriarch van Antiochië en het gehele Oosten, Zakai I Iwas. In 1994 werd de nieuwe Kathedraal van de Heilige Maagd Maria gewijd, daarbij waren bijna alle bisschoppen en priesters aanwezig en nog rond 15.000 gelovigen. Het klooster dient als nieuw centrum voor de gemeenschap en herbergt onder meer een begraafplaats. Bovendien zetelt de aartsbisschop in het klooster te Glane en wonen er enkele monniken en nonnen.

◻ Nederlands Hervormde Kerk Kapel uit Liefde

In Lonneker bij Enschede staat de Kapel uit Liefde van de Protestantse Kapelgemeente Lonneker. Bij deze kapel bevindt zich een tuin waarop verschillende typeringen van toepassing zijn: bijbeltuin, stiltetuin en symboolplantentuin. Deze kleine tuin bestaat uit twee gedeeltes, met als middelpunt een vijver met een kruik als verwijzing naar de Bron van het leven. Achterin de tuin staan banken. Vooral dit gedeelte ademt de sfeer van meditatie/stilteplek. Een deel van de planten zijn symboolplanten. De vrij toegankelijke tuin is enerzijds bedoeld als stiltetuin, maar ook als ontmoetingsplaats. Aan de muur hangt een lessenaar met daarin een map waarin de planten die in de tuin staan zijn vermeld met daarbij behorende bijbelteksten.

Syrisch-Orthodox Klooster St. Ephrem der Syriër, Glane

Klooster Dolphia, Enschede

P Rooms-Katholieke Parochie St. Jacobus De Meerdere Lonneker

De huidige St. Jacobus de Meerdere parochie in Lonneker werd in 1911 gebouwd, op de plaats waar sinds 1820 al bedehuizen hadden gestaan. Lonneker is sinds 1837 in het bezit van een eigen parochie. Pastoor L. Scholten Reimer werd in dat jaar de eerste herder van de zelfstandige gemeente. Tot die tijd hoorde de Lonnekergemeente bij Enschede en moest ook daar ter kerke worden gegaan. Aangezien Enschede door de Reformatie eind 16e eeuw grotendeels protestants geworden was, waren de mogelijkheden daarvoor zeer beperkt. Velen van de gelovigen maakten gebruik van schuilkerken in de omgeving, of gingen naar het katholiek gebleven Oldenzaal. Het dorp Lonneker heeft zich verder rond deze kerk ontwikkeld.

Q Nederlands Gereformeerde Lasonderkerk

Tegenover het Rijksmuseum Twenthe vindt u de Lasonderkerk. De markante robuuste toren geeft de kerk een bijzonder uiterlijk. Op 13 november 1927 werd de eerste kerkdienst gehouden door de Nederlands Hervormde Kerk. Het gebouw wordt nu nog actief gebruikt door de Nederlands Gereformeerde Kerk die het gebouw in de zestiger jaren verwierf. Deze kerk zet nu alle zeilen bij om dit monument te behouden. De kerk is een ontwerp van J. en Th. Stuivinga te Zeist. De kerk heeft vele bijzonderheden o.a. de toren, de luidklok, de gebrandschilderde ramen, de zandsteensculpturen buiten en het houtsnijwerk binnen.

70. RD Dorpsstraat vervolgen. **P**
71. Bij de kerk LA, Voortsweg.
72. Volg hier fietspad Voortsweg aan de linker kant van de weg.
73. Einde weg LA, Voortsweg.
74. 1e weg RA, Lijsterstraat.
75. 1e weg LA, Steenbeltweg.
76. Einde weg LA en direct RA, Lonnekerspoorlaan, fietspad langs busbaan. U komt door de wijk Roombeek waar ook Museum TwentseWelle is gevestigd.
77. Einde weg VRW Lasondersingel oversteken en LA.
78. Lasondersingel vervolgen. **Q**

Zuid-route:
U kunt hier overstappen op de Zuid-route.
Fiets terug over de Lasondersingel en start bij punt 4 van de Zuid-route.

79. Direct na kerk RA, H.B. Blijdensteinlaan.

80. *Na NH Detakerk LA, Dr. Benthemstraat.*
81. *Einde weg RA, Oldenzaalsestraat.*
R S
82. *Na stoplicht RD, spoorlijn over en 2e weg RA, Van Lochemstraat.*
83. *Einde weg op T-splitsing RA, Stadsgravenstraat.* **T**
84. *Bij deze kerk LA, Menistenstraat.*
85. *Op Oude Markt RA en RD, Marktstraat.*
86. *2e weg RA, Korte Hengelosestraat.*
87. *Einde weg LA en u bent weer terug bij de VVV, Stationsplein 1a.*

EINDPUNT ROUTE

R Rooms-Katholieke St. Jozefkerk

De enorme groei van de textielindustrie heeft eind 19e eeuw eenzelfde groei van de stad Enschede tot gevolg. Onder de uit bijna heel Nederland komende arbeiders waren ook een groot aantal katholieken. Het kerkbestuur van de St. Jacobusparochie heeft in 1893 besloten tot het bouwen van de Jozefkerk. Het ontwerp van de neo-gotische basiliek is van architect Jos Th.J. Cuijpers. Een aantal karakteristieke details van dit gebouw zijn de zeer hoge torenspits en aan de zijkanten de luchtbogen en steunberen die de stenengewelven dragen. Aan de binnenzijde dragen 12 pilaren de verhoogde lichtbeuk en stenengewelven. De bouw is gestart in juni 1893 en zonder spits in augustus 1894 voor gebruik opgeleverd. Bij de inzegening kreeg de kerk als patroonsnaam die van de H. Joseph. De H. Joseph was sinds 1870 door de rooms-katholieke kerk uitgeroepen tot patroonheilige, in het bijzonder van bouwvaklieden. In de Bijbel wordt Jezus naar een zoon van een timmerman, Joseph, genoemd. Na het Tweede Vaticaansconcilie midden '60-er jaren zag het parochiebestuur het aantal kerkgangers afnemen, en daardoor ook haar inkomsten sterk verminderen. Dankzij de Vrienden van de Jozefkerk heeft het Parochiebestuur de aangevraagde sloopvergunning kunnen herroepen en is de kerk in 1981 overgedragen aan de Stichting Behoud Jozefkerk. De parochie huurt de kerk om deze als parochie te gebruiken. De Vrienden van de Jozefkerk staan garant voor de jaarlijkse donatie aan de exploitatie.

S Tivoli

Tivoli, dat sinds geruime tijd een Plaats van Samenkomst is van het Apostolisch Genootschap, werd aan het einde van de 18e eeuw door de bekende sociale priester Alphons Ariëns als trefcentrum voor de katholieke arbeiders gesticht. Het ontwerp kwam van de Amsterdamse architect ir. Joseph Th. J. Cuypers, die ook de bouwmeester was van de nabijgelegen Jozefkerk. (Daarnaast was hij de zoon van de ontwerper van het Amsterdamse Centraal Station en het Rijksmuseum van Amsterdam.) De eerste steen van het gebouw werd in juni 1891 gelegd.

T Doopsgezinde Kerk (Menistenkerk)

In 1769 werd een Doopsgezinde kerk gebouwd aan de Stadsgravenstraat. Dit kerkgebouw werd in 1862 met de grote stadsbrand zeer zwaar beschadigd. Een nieuw kerkgebouw verrees dat sinds 1970 echter niet meer als kerk in gebruik is. In 1971 vatte dit kerkgebouw opnieuw vlam. Na een renovatie is het gebouw inmiddels al vele jaren in gebruik als discotheek.

A Nederlands Gereformeerde Lasonderkerk

Tegenover het Rijksmuseum Twenthe vindt u de Lasonderkerk. De markante robuuste toren geeft de kerk een bijzonder uiterlijk. Op 13 november 1927 werd de eerste kerkdienst gehouden door de Nederlands Hervormde Kerk. Het gebouw wordt nu nog actief gebruikt, door de Nederlands Gereformeerde Kerk die het gebouw in de zestiger jaren verwierf. Deze kerk zet nu alle zeilen bij om dit monument te behouden. De kerk is een ontwerp van J. en Th. Stuivinga te Zeist. De kerk heeft vele bijzonderheden o.a. de toren, de luidklok, de gebrandschilderde ramen, de zandsteensculpturen buiten en het houtsnijwerk binnen.

B Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Noorderkerk

De Noorderkerk werd op 3 februari 1932 ingewijd. Het was het derde kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente Enschede. In mei 1930 werd een prijsvraag uitgeschreven voor het ontwerp van de kerk, het motto van deze prijsvraag was 'Eenvoud'. Tijdens de vuurwerkramp van 13 mei 2000 werd de kerk zwaar getroffen, de ontstane schade bedroeg ongeveer een miljoen euro. De opknappwerkzaamheden werden 13 maanden later afgerond. Op 10 juni 2001 werd de kerk weer in gebruik genomen. De glas-in-loodramen moesten opnieuw gezet worden. Aan de gerestaureerde glas-in-loodramen zijn twee herdenkingsramen toegevoegd. Tegenover de kerk ligt de wijk Roombeek, die het zwaarst door de vuurwerkramp getroffen werd.

C Rooms-Katholieke Mariakerk

De rooms-katholieke Mariakerk staat op de voormalige grens van de gemeenten Lonneker en Enschede. De kerk is een ontwerp van architect Jan Stuyt uit Den Haag en werd in 1927 geopend. De kerk met een eenvoudige eigentijdse vormgeving, is opgetrokken in baksteen en gebouwd als driebeukige kruisbasiliek met dwarsschepen. Het zadeldak boven de middenbeuk en de lessenaardaken boven de zijbeuken zijn belegd met rode pannen. In de gevels zijn tussen de steunberen rondboogvensters en roosvensters aangebracht. Bij de ingang van de kerk hangen tegeltableaus met de wapens van Enschede en Lonneker. Boven het hoofdaltaar bevindt zich een roosvenster met gebrandschilderd glas. Tijdens de Enschedese vuurwerkramp in 2000 werd de kerk zwaar beschadigd. In de afgelopen jaren is de kerk weer in oude glorie hersteld.

Routebeschrijving Zuid-route

1. *Vanuit VVV, Stationsplein 1a, RA.*
2. *Spoorlijn oversteken en RA, Molenstraat.*
3. *Op kruising LA, Gemeentewerfstraat wordt H.B. Blijdensteinlaan (Cultuurmijl).*
4. *Einde weg VRW oversteken en LA, Lasondersingel (rechts Rijksmuseum Twenthe). **A***
5. *Busbaan RD oversteken. **B***
6. *Tegenover Noorderkerk na huisnr. 19 RA, Talmapplein.*
7. *Einde weg LA en direct RA, Renbaanstraat.*
8. *Einde weg LA, Roomweg.*
9. *Bij stoplichten RA, Deurningerstraat. **C***
10. *4e weg LA, Pierenkampweg (klinkerweg, doodlopend).*
11. *Einde weg RA, Mozartlaan.*
12. *Op kruising LA, Dr. Zamenhoflaan en deze naar rechts volgen.*

13. *1e weg LA, Viermarkenweg.*
14. *Op kruising van fietspaden RD (eigen weg).*
15. *Op kruising RD en voorbij Erve Holzik, Boerderijweg.*
16. *Einde weg op T-splitsing RA, Campuslaan.*
17. *Op kruising RD.*
18. *Op kruising LA en langs slagboom.*
19. *Na slagboom LA, Bosweg.*
20. *Op T-splitsing RA.*
21. *Bij stoplicht VRW (Hengelosestraat) oversteken en RD, Capitool.*
22. *Fietspad RD vervolgen, bruggetje over.*
23. *Straat RD oversteken en LA fietspad volgen.*
24. *1e fietspad RA en onder tunnel NS station Drienerlo door.*
25. *Na tunnel direct RA fietspad volgen langs spoorlijn.*
26. *Na IJsbaan Twente LA.*
27. *Bij P-plaats IJsbaan Twente RA en bruggetje over.*
28. *Direct RA fietspad op richting brug.*

Rooms-Katholieke Mariakerk, Enschede

D **Vrijzinnige Geloofsgemeenschap Johanneskerk**

In 1950 is de Johanneskerk in Tweekelo gebouwd door een eerbiedwaardig college met een lange staat van dienst. De Armenistaat is in 1752 opgericht met als doel de "bedeeling van armen en minvermogenden, woonachtig in Tweekelo en lid van de Nederlands Hervormde Kerk". Aanvankelijk werd de kerk wekelijks voor diensten gebruikt, maar ook in Tweekelo liep het kerkbezoek terug. De kerken van Usselo, Boekelo en Tweekelo gingen daarom samen. Momenteel wordt er nog een keer per vijf weken een protestantse kerkdienst in de Johanneskerk gehouden. Het gebouw wordt nu gebruikt voor ieder doel dat in het belang is van de inwoners van Tweekelo. Zo houdt de Vereniging Behoud Tweekelo er haar jaarvergadering en zijn er andere bijeenkomsten. Tevens is het een aansprekende locatie voor het sluiten van een burgerlijk huwelijk. De inrichting is sinds de bouw in 1950 vrijwel onveranderd. Wel zijn de oorspronkelijke kerkbanken vervangen door 100 fraaie ouderwetse knopstoelen met rieten zitting. Naast het kerkje staat het Kulturhus Johanneskerk, dat in 2009 is geopend. Dit gebouw wordt voor velerlei doeleinden gebruikt.

E **NH kerk Usselo**

Dit kerkje wordt niet meer gebruikt voor de erediensten. In 2003 heeft de kerkenraad besloten om het gebouw "Boekelo" af te stoten. Het wordt nu nog gebruikt door verenigingen, die het huren.

F Rooms-Katholieke Sint Marcellinuskerk

Boekelo viel in het begin van de 20e eeuw onder de parochie Beckum. Mede door de vestiging van de Boekelosche Stoomblekerij en de Koninklijke Nederlandse Zoutindustrie groeide in Boekelo het aantal katholieke inwoners en ontstond de behoefte aan een eigen parochiekerk. In 1920 werd de katholieke Marcellinusschool gebouwd. In datzelfde jaar kochten vier inwoners van Boekelo een stuk grond op de es waar de kerk moest worden gebouwd. De grond werd voor de helft gekocht van de Boekelose familie Veehof, de andere helft werd door deze familie geschonken ten behoeve van de nieuwe parochiekerk. De toestemming voor de bouw werd verleend door de Utrechtse aartsbisschop Van de Wetering op voorwaarde dat er een bouwpastoor werd gevonden. Op 15 juni 1928 werd Johannes Henricus Schneider belast met de voorbereidingen van de bouw en de stichting van de nieuwe parochie Boekelo. Het ontwerp van de kerk was afkomstig van de Enschedese architect J. Sluyster, die ook de Marcellinusschool had ontworpen. Op 14 november 1929 werd de eerste steen gelegd en in mei 1930 was de bouw gereed. Het nieuwe kerkgebouw werd op 14 juli 1930 plechtig ingezegend door J.H. Jansen, aartsbisschop van Utrecht.

Rooms-Katholieke Sint Marcellinuskerk, Boekelo

29. *Brug over Twentekanaal oversteeken, Broeierdpad volgen.*
30. *Op T-splitsing LA, Burg. Stroïnkstraat.*
31. *Na huisnr. 8 RA, Boerstege.*
32. *Einde weg op T-splitsing RA, Twekkelerweg.*
33. *Als u op de T-splitsing LA gaat passeert u de Johanneskerk.*
D *Rij weer terug naar route.*
34. *Einde weg VRW, Strootsweg oversteeken en RD, Haimersweg (klinkerweg later asfaltstraat).*
35. *Op T-splitsing RA, Windmolenweg.*
36. *Na viaduct over A35 1e weg RA, Molenveld.*
37. *Op T-splitsing LA, Kwinkelerweg.*
38. *1e weg LA, Kwinkelerweg.* **E**
39. *Einde weg 2 keer RA, Beckumerstraat.* **F**
40. *Direct na de kerk LA, Pastoor Schneiderstraat wordt Egberinksweg.*
41. *Bij huis nr. 90 LA, Lansinkweg.*

42. *Einde weg spoor oversteken en LA, Zoutindustrieweg wordt Weleweg.*
43. *In Boekelo 2e weg RA, Henry Dunantlaan.*
44. *Op T-splitsing RA, Bastinglaan.*
45. *Einde weg RA, Boekelosestraat.*
46. *Boekelosestraat (na 150 m. fietspad aan linkerkant) volgen naar Usselo.*
47. *In Usselo bij rest. Hanninkshof RA en RA fietspad langs VRW (Haaksbergerstraat) volgen. **G***
48. *Op kruising LA, Helmerstraat.*
49. *Einde weg LA, Usselerveenweg.*
50. *Direct weer LA, Helmerstraat (doodlopend).*
51. *Na manege De Hoefslag RD tussen 2 slagbomen door Enschede inrijden.*
52. *RD fietspad volgen, Oude Dijk.*
53. *5e weg RA, fietspad (let op: niet langs bushalte).*
54. *Fietspad volgen en Haarspithoek RD oversteken.*
55. *Na sportveld bruggetje over en*

G NH Kerk

De gemeente bestaat uit drie delen: Usselo, Boekelo en Twekelo. Het kerkgebouw werd in 1844 in gebruik genomen. Restauraties vonden plaats in 1914, 1958 en 2009. De eerste restauraties brachten veranderingen aan het exterieur. Bij de laatste verandering werd het interieur volledig aan deze tijd aangepast, zodat er een multifunctionele ruimte is ontstaan. Ook het mooie gebrandschilderde raam aan de voorkant werd toen geplaatst.

H Syrisch Orthodoxe Sint Kuryakos kerk

In 1996 woonden circa 700 Syrisch-Orthodoxe families in Enschede, die waren aangesloten bij de Sint Jacob da' Scroeg kerk in die stad. Echter een priester was niet meer voldoende om de gehele gemeenschap te bedienen. Daarom werd besloten een nieuwe kerk te bouwen in de Enschedese zuidwijk Wesselerbrink. Voor die wijk werd gekozen omdat hier en in de aangrenzende wijken Helmerhoek en Stroinkslanden de meeste Suryoye families wonen. In 1996 werd met de bouw van de kerk begonnen en in 1998 werd de kerk ingewijd. De gemeenschap staat onder de geestelijke leiding van Abuna Samuel Essen, uit het dorp Mzizach in Tur Abdin in het zuidoosten van Turkije.

I Kerk de Verrijzenis des Heren

De rooms-katholieke kerk Verrijzenis des Heren aan Het Leunenbergh in Enschede is ontworpen door architect ir. J.H. Sluijmer. De kerk is op 19 oktober 1968 voor het eerst in gebruik genomen. Elke zondagochtend wordt de kerk gebruikt voor diverse vieringen van zowel de Protestantse Gemeente als de rooms-katholieke geloofsgemeenschap. De dagkapel van de kerk is op werkdagen geopend voor gebed en devotie.

Syrische Orthodoxe Sint Kuryakos kerk, Enschede

Museumlaan, Enschede

- links aanhouden.*
56. *Na bruggetje RA fietspad volgen (aan linkerkant school).*
  57. *RD Oorthuishoek oversteken en fietspad volgen.*
  58. *RD Markslaghoek oversteken en fietspad volgen.*
  59. *RD Poortbultenhoek oversteken en fietspad volgen links langs OBS De Helmerhoek.*
  60. *LA bruggetje over.*
  61. *RA bruggetje over.*
  62. *Einde fietspad LA en direct RA fietspad volgen.*
  63. *Einde fietspad LA.*
  64. *1e weg RA, Geesinkbraakweg.*
  65. *Op T-splitsing LA, Geessinkweg.*
  66. *1e weg RA, Het Oosterveld.*
  67. *Op T-splitsing LA, Het Oosterveld.*
  68. *Op T-splitsing LA, Het Oosterveld.*
  69. *Einde weg RA, Broekheurnerring.*
  70. *Bij stoplicht LA, Wesselerbrinklaan. H*
  71. *1e weg (bij stoplicht) RA, Het Lang.*
  72. *Op T-splitsing RA, Het Leunenbergh.*
  73. *Na bocht naar links. I*

- 74. *Op kruising LA, De Kiepe.*
- 75. *Op T-splitsing RA, Vlierstraat.*
- 76. *Bij stoplicht RD VRW (Buurserstraat) oversteeken.*
- 77. *Direct bij stoplicht LA en Vlierstraat oversteeken.*
- 78. *Schuinrechts fietspad op.*
- 79. *Op T-splitsing van fietspaden LA.*
- 80. *Na viaduct over A35 RA en onder tunneltje door.*
- 81. *Na tunneltje direct LA, Knalhuteweg.*
- 82. *Bij stoplicht RA, J.J. van Deinselaan.*
- 83. *4e weg LA, Dr. Johan Wagelaarstraat. **J***

NH Vredeskerk, Enschede

J NH Vredeskerk

De Vredeskerk, die op 11 april 1954 werd ingewijd, was de eerste kerk na de oorlog die met een toren werd gebouwd. Bovendien is zij de eerste protestantse kerk met een gobelin in het liturgische centrum. Boven de ingang is het bevrijdingsraam aangebracht. De eerste ideeën voor het bouwen van de kerk ontstonden in 1944, toen het einde van de Tweede Wereldoorlog in zicht kwam. Vandaar ook de naam Vredeskerk. De kerk is geplaatst op het voormalige Erve Varvik, waar na de grote stadsbrand van 1862 de kerkdiensten werden gehouden die tot dan in de Grote Kerk op de Oude Markt gehouden werden.

K Chr. Gereformeerde Renatakerk

Het kerkgebouw met zijn karakteristieke achthoekige vorm is sinds 1953 in gebruik. In de kerkzaal staan op een meter afstand van iedere hoek zuilen van circa tien meter, die het plafond dragen. Daardoor is er overal goed zicht op het liturgisch centrum. Onder de daklijst zijn 36 glas in lood ramen aangebracht.

Nederlands Gereformeerde Lasonderkerk, Enschede

Noord-route:

Let op: u kunt hier overstappen naar de Noord-route. U start dan bij punt 25 van de Noord-route.

84. Na kerk Varvikingel oversteeken en RD, Perikweg wordt Brinkstraat.

K

85. Fietspad aan rechterkant Brinkstraat vervolgen.

86. Bij stoplicht LA busbaan oversteken en winkelerf RD inrijden.

87. H.J. van Heekplein RD oversteken en fietspad links van Bijenkorf volgen.

88. Fietspad naar rechts vervolgen, Beltstraat.

89. 2e weg RA, Korte Hengelosestraat.

90. Op kruising RD, Korte Hengelosestraat vervolgen.

91. Einde weg LA, Stationsplein.

EINDPUNT ROUTE